

УДК 336.71:330.131.7

DOI: 10.31732/2663-2209-2022-65-76-83

ДІЛОВА РЕПУТАЦІЯ - ВИНИКНЕННЯ, КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ, ПІДСТАВИ ВИВЧЕННЯ, МОЖЛИВОСТІ ТА ІНСТРУМЕНТИ ПЕРЕВІРКИ

Коржевський І.І.

аспірант, ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК» м. Київ, Україна, e-mail: Korzhevskiy@krok.edu.ua,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3012-0735>

BUSINESS REPUTATION - ORIGIN, EVALUATION CRITERIA, GROUNDS FOR STUDY, OPPORTUNITIES AND INSPECTION TOOLS

Korzhevskiy Igor

postgraduate student, "KROK" University, Kyiv, Ukraine, e-mail: Korzhevskiy@krok.edu.ua,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3012-0735>

Анотація. Стаття присвячена вивченню історичних етапів розвитку поняття «ділова репутация». Мета статті полягала у вивченні історичних етапів становлення категорії «ділова репутация» та можливостей її використання для забезпечення економічної безпеки підприємств. Методологія дослідження передбачає використання історичного методу, методів аналізу та синтезу методів порівняння та систематизації, а також інших методів для досягнення поставленої мети. В результаті дослідження вивчено основні підходи до трактування поняття «ділова репутация» та основні критерії, які можуть бути використані для оцінювання. Систематизовано основні українські реєстри, які можуть бути використані для оцінювання ділової репутации, яка збирається суб'єктом оцінювання повинна накопичуватись, аналізуватись та перевірятись із залученням інструментарію, використання якого не протирічить законодавству України та міжнародним правовим актам. Запропоновано авторське визначення поняття «ділова репутация», під яким пропонується розуміти суб'єктивне раціональне судження (міркування) стану та відношень суб'єкта господарської діяльності для прийняття щодо нього (ним) комунікативних (управлінських) рішень. При цьому під поняттям «комунікативне рішення» пропонується розуміти концепцію можливих діянь щодо об'єкта зацікавленості. Встановлені основні протиріччя між теоретичним поняття «ділової репутации» та законодавчо закріпленим поняття. Складові, які входять до структури поняття ділової репутации, повинні відповідати законодавству, а вивчення та оцінювання проводиться з використанням легітимних інструментів. Чітка імплементация Законів в процесі вивчення ділової репутации, здатна ввести кореляції до її визначень, складових, критеріїв та ін. В подальших наукових публікаціях увага буде приділятися опрацюванню коефіцієнта реальної дійсності ділової репутации, особливості ділової репутации будівельного підприємства, зв'язку економічної безпеки будівельного підприємства зі станом його ділової репутации.

Ключові слова: ділова репутация; економічна безпека будівельного підприємства.

Формули: 0; рис.: 0; табл.: 0; бібл.: 16

Annotation. The article is devoted to the study of historical stages of development of the concept of "business reputation". The purpose of the article was to study the historical stages of formation of the category of "business reputation" and the possibilities of its use to ensure the economic security of enterprises. The research methodology involves the use of historical methods, methods of analysis and synthesis of methods of comparison and systematization, as well as other methods to achieve this goal. The study examines the main approaches to the interpretation of the concept of "business reputation" and the main criteria that can be used for evaluation. The main Ukrainian registers that can be used to assess the goodwill collected by the subject of evaluation should be accumulated, analyzed and checked with the use of tools, the use of which does not contradict the legislation of Ukraine and international legal acts. The author's definition of the concept of "business reputation" is proposed, which is proposed to understand the subjective rational judgment (reasoning) of the state and relations of the business entity to make about him (him) communicative (managerial) decisions. In this case, the term "communicative solution" is proposed to mean the concept of possible actions on the object of interest. The main contradictions between the theoretical concept of "business reputation" and the statutory concept. The components that make up the concept of goodwill must comply with the law, and the study and evaluation must be carried out using legitimate tools. Clear implementation of the Law in the process of studying business reputation, able to introduce correlations to its definitions, components, criteria, etc. In further scientific publications, attention will be paid to the development of the real reality of business reputation, the features of the business reputation

of the construction company, the relationship of economic security of the construction company with the state of its business reputation.

Key words: *business reputation; economic security of the construction company.*

Formulas: 0; fig.: 0; tabl.: 0; bibl.: 16

Постановка проблеми. Стрімкий розвиток ринкових відносин завдяки цифровізації, значно скорочує цикл і час прийняття рішення щодо діяльності суб'єкта господарювання. Компетенції сучасного менеджера, як адміністратора розвитку підприємства, повинні враховувати вказані тенденції і базуватись не тільки на синтезі професійних знань та досвіду, а й на вмінні (мистецтві) швидко, ретельно і докладно оцінювати та приймати рішення щодо фінансових, юридичних, виробничих, кадрових, комунікативних, репутаційних та інших аспектів діяльності компанії. Комунікація суб'єктів ринку без попереднього взаємного оцінювання ділової репутації, суттєво підвищує рівень ризиків небезпеки, на сам перед економічної. Необхідність попереднього оцінювання, надає статус «постійної актуальності» феномену ділової репутації, результати вивчення якого, є підставою для прийняття комунікативних рішень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Історичний аспект підкреслює «постійну актуальність» ділової репутації. Так, Ярешко О.В. зазначає, що вперше дане поняття було використано у рішенні англійського суду в 1620 р. у справі «Брод проти Джоліфа». Предметом даного спору була саме ділова репутація (1).

При розгляді в історичному контексті процесу формування критеріїв поняття ділової репутації,— знаходимо достатньо підстав стверджувати, що репутація має однаковий вік з організованим людським суспільством.

П'єр Кластр так описує основні компетенції вождів первісного суспільства : - «Як плем'я визначає, що така людина гідна бути вождем? Зрештою, лише спираючись на його «технічні» компетенції – ораторський дар, навички мисливця, можливість координувати наступальну та оборонну військову діяльність» (2).

Зведення законів Ур-Намму 2100-2050 р.р. до н.е. (3), закон–Хаммурапі (Кодекс Хаммурапі) 1750 р. до н.е. (4) є найдавнішими законодавчими кодексами, які визначили права та обов'язки людей у стародавньому суспільстві, сформувавши критерії за якими оцінювалась їх поведінка та законослухняність – один з критеріїв сучасного поняття ділової репутації.

В теологічному контексті, історію людства можна розглядати, як процес формування людиною репутації, відповідно до критеріїв, які були визначені Творцем.

Для іудеїв і християн, у Старому заповіті до найважливіших критеріїв, без сумніву відносяться Десять заповідей, які отримав Мойсей від Бога на горі Синай, близько 1400 р. до н. е. (Біблія. Вихід 20:1-17) (5).

Для християн у Новому заповіті - це Дев'ять заповідей Блаженства які Спаситель сам промовив перед людьми, близько 30 р. н. е. (Біблія. Новий заповіт. Від Матвія 5:2-12) (6). У ісламі, в Корані 601-632 р. н.е., також представлені заповіді, які є критеріями праведного життя людини(7).

Розглянуті історично-теологічні приклади вказують, що початком формування репутації людини, суспільства, та їх взаємовідносин, стала поява формалізованих критеріїв поведінки, які до наших часів зазнали певної трансформації, але не втратили актуальності.

Сучасне поняття ділової репутації, відображено як у працях науковців, так і у законодавчих актах України, корпоративних правилах підприємств, та інших документах, але єдиного визначення на даний час не встановлено.

У Законі України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 р., ділова репутація (англ. business reputation) визначена так: «відомості, зібрані Національним банком України, про відповідність діяльності юридичної або фізичної особи, у тому числі керівників

юридичної особи та власників істотної участі у такій юридичній особі, вимогам закону, діловій практиці та професійній етиці, а також відомості про порядність, професійні та управлінські здібності фізичної особи». (8)

Зазначеним законом встановлено:

Форма відображення ділової репутації – відомості;

Суб'єкт оцінювання – Національний банк України;

Об'єкти оцінювання - суб'єкти підприємницької діяльності (носії ділової репутації):

- а) юридична особа;
- б) фізична особа;
- с) керівники юридичної особи;
- д) власники істотної участі у юридичній особі;

Критерії оцінювання ділової репутації:

а) відповідність діяльності вимогам закону, діловій практиці, професійній етиці;

б) порядність, професійні та управлінські здібності (для фізичної особи).

Нагребельний В.П. відображає ділову репутацію - (франц. reputation - відомість, добре ім'я, від лат. reputatio — міркування, роздум) — як оцінку діяльності юридичних або фізичних особи — суб'єктів підприємницької діяльності, яка ґрунтується на висновках щодо ділових якостей та морального обличчя цих суб'єктів, дотримання ними вимог законодавства (законослухняність) і належного виконання договірних та інших зобов'язань перед діловими партнерами і споживачами (9).

Науковець встановлює:

Форму відображення ділової репутації – висновки;

Суб'єкт оцінювання - у визначенні не відображений;

Об'єкт оцінювання- суб'єкти підприємницької діяльності (носії ділової репутації):

- а) юридична особа;
- б) фізична особа;

4. Критерії оцінювання ділової репутації:

- а) ділові якості;
- б) моральне обличчя;
- с) дотримання вимог законодавства (законослухняність);

д) належне виконання договірних та інших зобов'язань перед діловими партнерами і споживачами.

Законом України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 р., ділова репутація визначена так: «сукупність документально підтвердженої інформації про особу, що дає можливість зробити висновок про відповідність її господарської та/або професійної діяльності вимогам законодавства, а для фізичної особи - також про належний рівень професійних здібностей та управлінського досвіду, а також відсутність в особи судимості за корисливі злочини і за злочини у сфері господарської діяльності, не знятої або не погашеної в установленому законом порядку» (10).

Законодавець визначає:

Форму відображення ділової репутації – сукупність документально підтвердженої інформації;

Суб'єкт оцінювання -у визначенні не відображено;

Об'єкт оцінювання - суб'єкти підприємницької діяльності (носії ділової репутації):

- а) юридична особа;
- б) фізична особа;

Критерії оцінювання ділової репутації:

а) відповідність і господарської та/або професійної діяльності вимогам законодавства;

б) належний рівень професійних здібностей та управлінського досвіду (для фізичної особи);

с) відсутність в особи судимості за корисливі злочини і за злочини у сфері господарської діяльності (для фізичної особи);

д) відсутність в особи не знятої або не погашеної в установленому законом порядку (для фізичної особи).

Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом,

фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 14.10.2014 р. встановлює поняття «бездоганна ділова репутація», під якою розуміється «сукупність підтвердженої інформації про фізичну особу, що дає можливість зробити висновок про відсутність встановлених протягом останніх трьох років (якщо інший строк не встановлено спеціальним законом, що регулює діяльність суб'єкта первинного фінансового моніторингу) компетентними органами або судом порушень вимог законодавства про запобігання та протидію, законодавства про фінансові послуги та законодавства про запобігання корупції, а також про відсутність судимості за злочини проти громадської безпеки, злочини проти власності, злочини у сфері господарської діяльності, злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку та злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, яка не знята або не погашена в установленому законом порядку» (11).

Законодавець вказує:

Форму відображення ділової репутації - сукупність підтвердженої інформації;

Суб'єкт оцінювання - у визначенні не відображено;

Об'єкт оцінювання – фізична особа;

Критерії оцінювання ділової репутації:

а) відсутність встановлених протягом останніх трьох років (якщо інший строк не встановлено спеціальним законом, що регулює діяльність суб'єкта первинного фінансового моніторингу) компетентними органами або судом порушень вимог законодавства про запобігання та протидію, законодавства про фінансові послуги та законодавства про запобігання корупції;

б) відсутність судимості за злочини проти громадської безпеки, злочини проти власності, злочини у сфері господарської діяльності, злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку, яка не знята

або не погашена в установленому законом порядку;

в) відсутність судимості за злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, яка не знята або не погашена в установленому законом порядку.

Зазначені приклади, відображають послідовність вивчення ділової репутації:

1.Отримання інформації;

2.Оцінювання (аналіз, синтез, порівняння та інші);

3.Висновок про стан ділової репутації суб'єкта господарювання.

Нажаль, автори визначень ділової репутації не конкретизують механізму жодного етапу вивчення ділової репутації, не вказують інструментарію (джерела, реєстри та інше). Взагалі не проаналізована можливість отримання та оцінювання інформації про ділову репутацію суб'єкта господарювання відповідно до законів України та міжнародного законодавства.

Також потребують конкретизації:

- форма відображення ділової репутації та оціночні критерії, а саме, відомості, або сукупність документально підтвердженої інформації, що дає можливість зробити висновок;

- зміст та структура документально підтвердженої інформації про належний рівень професійних здібностей, належний рівень управлінського досвіду;

-складові ділової практики, професійної етики;

- вимір та оціночні показники професійних та управлінських компетенцій, тощо.

Формулювання цілей статті. Мета статті полягала у вивченні історичних етапів становлення категорії «ділова репутація» та можливостей її використання для забезпечення економічної безпеки підприємств. Методологія дослідження передбачає використання історичного методу, методів аналізу та синтезу методів порівняння та систематизації, а також інших методів для досягнення поставленої мети.

Викладення основних результатів дослідження. На даний час, вказані критерії є суб'єктивно-емоційними без чітких оціночних орієнтирів.

На думку автора, всі етапи вивчення ділової репутації, а особливо оцінювання і висновок - суб'єктивні. Зумовлені сукупністю правил, принципів, методів оцінювання, інструментарію, наявними законними можливостями, кваліфікацією, вмінням, досвідом спеціалістів суб'єкта оцінювання, тощо. Висновок трансформується у відповідний підсумковий документ, який теж має суб'єктивні узагальнення результатів оцінювання. Формування судження потребує досконалого знання предметної галузі до якої належить об'єкт оцінювання.

Враховуючи високу суб'єктивність процесу вивчення ділової репутації, вказане поняття потребує розуміння меж своєї достовірності (об'єктивності). Виразом межі достовірності (об'єктивності) має (може) бути коефіцієнт реальної дійсності (автор).

Коефіцієнт реальної дійсності ділової репутації (КДдр) – відображає ступень відповідності результатів проведеного оцінювання до задекларованої ділової репутації.

Закон України «Про захист персональних даних» від 01.06.2010 р. регулює відносини, пов'язані із захистом персональних даних під час їх обробки. Встановлює визначення, що є персональними даними, а також регламентує порядок отримання, обробки, розпорядження персональними даними.

Персональні дані - відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована (12).

Міжнародна конвенція Ради Європи «Конвенція про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних» від 28.01.1981 р. № 994_326, ратифікована Законом України від 06.07.2010 р. N 2438-VI, має своєю метою забезпечення на території кожної Сторони для кожної особи, незалежно від її громадянства або місця проживання,

дотримання її прав й основоположних свобод, зокрема її права на недоторканість приватного життя, у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних, що її стосуються.

Конвенція також встановлює визначення "персональні дані"- яке означає будь-яку інформацію, яка стосується конкретно визначеної особи або особи, що може бути конкретно визначеною (далі - суб'єкт даних) (13).

Наведені вище приклади визначення поняття ділової репутації, передбачають необхідність ідентифікації (визначення) фізичного особи без її згоди, для отримання інформації в контексті критеріїв оцінювання, що протирічить Закону України «Про захист персональних даних» № 2297-VI від 01.06.2010 р., Міжнародній конвенції Ради Європи «Конвенція про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних» від 28.01.1981 р. № 994_326, ратифікованою Законом України від 06.07.2010 р. N 2438-VI.

Встановлені протиріччя повинні враховуватись законотворцями і науковцям з подальшими відповідними кореляціями термінів і законів.

Слід звернути увагу, що критерії оцінки ділової репутації зазначені законотворцями та науковцями в наведених вище прикладах, схожі на критерії оцінки, за якими співробітники правоохоронних органів оцінюють діяльність суб'єктів господарської діяльності в ході проведення оперативно-розшукових заходів.

Проведення оперативно-розшукових заходів регламентується чіткими нормами права і санкціонується судом. Співробітник діє в інтересах Держави.

Суб'єкт оцінювання (спеціаліст) діє в своїх інтересах, або в інтересах третіх осіб і санкціонується своїм керівництвом, або замовником, що виходить за межі закону в контексті отримання, обробки, накопичення та передачі інформації яка може ідентифікувати особу.

Ст.1 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» визначає завдання оперативно-розшукової діяльності.

Завданням оперативно-розшукової діяльності є пошук і фіксація фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, розвідувально-підривну діяльність спеціальних служб іноземних держав та організацій з метою припинення правопорушень та в інтересах кримінального судочинства, а також отримання інформації в інтересах безпеки громадян, суспільства і держави.

Ст.8 ч.4 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» встановлює права підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність.

Стаття 8. Права підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність.

Оперативним підрозділам для виконання завдань оперативно-розшукової діяльності за наявності передбачених статтею 6 цього Закону підстав надається право:

4) ознайомлюватися з документами та даними, що характеризують діяльність підприємств, установ та організацій, вивчати їх, за рахунок коштів, що виділяються на утримання підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, виготовляти копії з таких документів, на вимогу керівників підприємств, установ та організацій - виключно на території таких підприємств, установ та організацій, а з дозволу слідчого судді в порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України, - витребувати документи та дані, що характеризують діяльність підприємств, установ, організацій, а також спосіб життя окремих осіб, підозрюваних у підготовці або вчиненні кримінального правопорушення, джерело та розміри їх доходів, із залишенням копій таких документів та опису вилучених документів особам, в яких вони витребувані, та забезпеченням їх збереження і повернення в установленому порядку. Вилучення оригіналів первинних фінансово-господарських документів забороняється,

крім випадків, передбачених Кримінальним процесуальним кодексом України (14).

Тобто співробітники які займаються оперативно-розшуковою діяльністю, оцінюють відповідність діяльності суб'єкта господарювання вимогам закону практично за такими ж критеріями, які вказані в зазначених вище прикладах поняття ділової репутації. Але співробітник здійснює таке оцінювання лише у випадках, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини.

Інформація, щодо оцінювання ділової репутації, яка збирається суб'єктом оцінювання повинна накопичуватись, аналізуватись та перевірятись із залученням інструментарію, використання якого не протирічить законодавству України та міжнародним правовим актам.

На думку автора, таким інструментарієм є наступні українські реєстри:

- 1) Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань - <https://usr.minjust.gov.ua/ua/freesearch>
- 2) Автоматизована система виконавчого провадження - <https://asvpweb.minjust.gov.ua/#/search-debtors>
- 3) Єдиний реєстр боржників - <https://erb.minjust.gov.ua/#/search-debtors>
- 4) Судова влада України - <https://court.gov.ua/fair/>
- 5) Реєстр судових рішень - <http://www.reyestr.court.gov.ua/>
- 6) Миротворець - <https://myrotvorets.center/> (не державний)
- 7) Розшук МВД - <https://wanted.mvs.gov.ua/>
- 8) Державна фіскальна служба - <http://sfs.gov.ua/businesspartner>
- 9) Електронні декларації чиновників та депутатів - <https://declarations.com.ua/>

Поширене в світі розуміння поняття «ділова репутація» відображає Міжнародна організація International Reputation Institute (IRI), яка виділила основні складові репутації, які в комплексі дають адекватну оцінку будь-якому бізнесу:

Гудвіл — грошове визначення ділової репутації компанії;

Імідж — здатність підприємства емоційно приваблювати;

Фінансова стійкість — один з різновидів стабільності як показника здатності протистояти кризовим ситуаціям;

Соціальна відповідальність — дії, що викликають довіру як у працівників, так і у суспільства;

Репутація керівництва, яка не може бути нижчою за репутацію самої компанії;

Організаційна культура — формується одночасно із репутацією керівництва та показує внутрішню атмосферу колективу (15).

Американський Інститут Репутації виділяє 7 елементів, з яких складається репутація компанії: Продукція або послуги компанії (products/services); Інноваційність (innovation); Привабливість компанії як роботодавця (workplace); Управління (governing); Поведінка компанії як громадянина (citizenship); Ступінь лідерства (leadership); Фінансові результати (performance) (16).

Порівнюючи українські і закордонні критерії ділової репутації, не можна не зафіксувати різницю. Велике значення при проведенні оцінювання ділової репутації закордонні компанії приділяють інноваціям, прозорому управлінню, соціальній орієнтації, організаційній культурі.

Таким чином, на думку автора ділова репутація – це суб'єктивне раціональне судження (міркування) стану та відношень суб'єкта господарської діяльності для прийняття щодо нього (ним) комунікативних (управлінських) рішень.

При цьому під поняттям «комунікативне рішення» пропонується розуміти концепцію можливих діянь щодо об'єкта зацікавленості. Комунікативні рішення можуть реалізовуватись, як у формі прямої взаємодії з об'єктом зацікавленості (прямий вплив), так і у формі взаємодії опосередкованої (вплив через наявні можливості). Вплив – пряма (опосередкована) взаємодія із об'єктом зацікавленості в інтересах отримання

вигоди. Слід зазначити, що вплив може здійснюватися таким чином: примус; договір; маніпуляції злочину, тощо.

Висновки. Вивчення питання щодо персональних даних, дає підстави стверджувати, що поняття ділової репутації, які використовуються науковцями та законотворцями, передбачають (можуть передбачати) необхідність проведення ідентифікації (визначення) фізичної без її згоди, що протирічить Закону України «Про захист персональних даних» № 2297-VI від 01.06.2010 р., Міжнародній конвенції Ради Європи «Конвенція про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних» від 28.01.1981 р. № 994_326, ратифікованою Законом України від 06.07.2010 р. N 2438-VI.

Встановлені протиріччя необхідно враховувати законотворцями і науковцям.

Складові, які входять до структури поняття ділової репутації, повинні відповідати законодавству, а вивчення та оцінювання проводиться з використанням легітимних інструментів.

Чітка імплементація Законів в процесі вивчення ділової репутації, здатна ввести кореляції до її визначень, складових, критеріїв та ін.

В подальших науковий публікаціях увага буде приділятися опрацюванню коефіцієнта реальної дійсності ділової репутації, особливості ділової репутації будівельного підприємства, зв'язку економічної безпеки будівельного підприємства зі станом його ділової репутації.

Література:

1. Ярешко О. В. Категорія «Ділова репутація» в цивільному праві. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2003. Вип. 32. С. 321.
2. Кластр Пьер Общество против государства, *Стадус*. 2019. № 1. С. 48. URL: https://drive.google.com/file/d/18De9i_1Mq0zVrnqbwAobCm4RcaibliP-/view.
3. Закони Ур-Намму. Вікіпедія. URL: https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%8B_%D0%A3%D1%80-%D0%9D%D0%B0%D0%BC%D0%BC%D1%83.
4. Закони Хаммурапі. Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%B8_%D0%A5%D0%

B0%D0%BC%D0%BC%D1%83%D1%80%D0%B0%D0%BF%D1%96.

5. Вихід 20:1-17. Біблія. Старий заповіт. Друга Книга Мойсеєва. URL: <https://bibleonline.ru/bible/ubio/exo-20/>.

6. Від Матвія 5:2-12. Біблія. Новий заповіт. URL: <https://bibleonline.ru/bible/ubio/mat-5/>.

7. Медина. URL: <https://medinaschool.org/library/creed/vera/zapovedi-boga>.

8. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2001. № 5-6. С. 30.

9. Нагребельний В. П. Честь, гідність та ділова репутація: можливості захисту. Київ. 1998.

10. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 р. №2664-III. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2002. № 1. С. 1.

11. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 14.10.2014 № 1702-VII. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2014. № 50-51. С. 2057.

12. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 р. № 2297-VI. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2010. № 34.С. 481. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/2297-17#Text>.

13. Конвенція про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних: Конвенція. Міжнародний документ від 28.01.1981 р. № 994_326. Рада Європи. Ратифікована: Закон України від 06.07.2010 р. N 2438-VI. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/994_326#Text.

14. Про оперативно-розшукову діяльність: Закону України від 18.11.1992 р. № 2135-XII. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1992. № 22, С. 303. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>.

15. Ділова репутація. Вікіпедія. URL : https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D1%96%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B0_%D1%80%D0%B5%D0%BF%D1%83%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F.

16. Американский институт репутации. Рейтинги репутаций крупнейших компаний. URL: <https://lenta.ru/articles/2007/05/25/reputation/>.

References:

1. Yareshko O. V. (2003), "Category "Business reputation" in civil law", *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriya yurydychna*, vol. 32, p. 321.

2. Klast, Per (2019), "Society against the state", *Stadys*, № 1, p. 48, retrieved from : https://drive.google.com/file/d/18De9i_IMq0zVrnq6wAobCm4RcaibIIP-/view.

3. Laws of Ur-Nammu. Wikipedia (2022), retrieved from : <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D0%B0%D0>

%BA%D0%BE%D0%BD%D1%8B_%D0%A3%D1%80-%D0%9D%D0%B0%D0%BC%D0%BC%D1%83.

4. Laws of Hammurabi. Wikipedia (2022), retrieved from : https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%B8_%D0%A5%D0%B0%D0%BC%D0%BC%D1%83%D1%80%D0%B0%D0%BF%D1%96.

5. Exodus 20: 1-17. Bible. Old Testament. Second Book of Moses (2022), retrieved from : <https://bibleonline.ru/bible/ubio/exo-20/>.

6. Matthew 5: 2-12. Bible. The New Testament (2022), retrieved from : <https://bibleonline.ru/bible/ubio/mat-5/>.

7. Medina (2022), retrieved from : <https://medinaschool.org/library/creed/vera/zapovedi-boga>.

8. The Verhovna Rada of Ukraine (2000), The law of Ukraine "About banks and banking", from 07.12.2000 year, № 5-6, p. 30.

9. Nahrebelnyi, V. P. (1998), *Chest, hidnist ta dilova reputatsiia: mozhlyvosti zakhystu* [Honor, dignity and business reputation: opportunities for protection], Kyiv, Ukraine.

10. The Verhovna Rada of Ukraine (2001), The law of Ukraine "On financial services and state regulation of financial services markets", from 12.07.2001 p. №2664-III, № 1, p. 1.

11. The Verhovna Rada of Ukraine (2014), The law of Ukraine "On prevention and counteraction to legalization (laundering) of proceeds from crime, terrorist financing and financing of proliferation of weapons of mass destruction", from 14.10.2014 № 1702-VII.

12. The Verhovna Rada of Ukraine (2010), The law of Ukraine "About personal data protection", from 01.06.2010 p. № 2297-VI, retrieved from : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/2297-17#Text>.

13. Convention (1981), "Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data", from 28.01.1981 p. № 994_326, retrieved from : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/994_326#Text.

14. The Verhovna Rada of Ukraine (1992), The law of Ukraine "About operative-search activity", from 18.11.1992 p. № 2135-XII, retrieved from : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>.

15. Business reputation (2022), Wikipedia, retrieved from : https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D1%96%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B0_%D1%80%D0%B5%D0%BF%D1%83%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F.

16. American Institute of Reputation. Reputation ratings of the largest companies (2022), retrieved from : <https://lenta.ru/articles/2007/05/25/reputation/>.

Стаття надійшла до редакції 28.01.2022 р.